

บทที่ 5

ความสัมพันธ์ของการใช้ที่ธรณีสงฆ์

ในการศึกษาที่ผ่านมาได้ศึกษาการใช้ที่ธรณีสงฆ์ของวัดในกรณีศึกษา ทำให้ทราบสภาพการใช้พื้นที่ธรณีสงฆ์ในพื้นที่ศึกษา เนื้อหาการศึกษาในบทนี้จึงจะได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทจากการใช้พื้นที่ธรณีสงฆ์ เพื่อกำหนดแนวทางการใช้พื้นที่ธรณีสงฆ์ของวัดในกรุงเทพมหานครต่อไป

จากการใช้พื้นที่ธรณีสงฆ์ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในพื้นที่ จึงมีผลต่อบริเวณที่พื้นที่ธรณีสงฆ์ตั้งอยู่และพื้นที่โดยรอบ นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงจากการใช้พื้นที่ธรณีสงฆ์ยังมีผลต่อบทบาทของวัดที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ธรณีสงฆ์เองด้วย โดยมีลักษณะความสัมพันธ์จากการใช้พื้นที่ธรณีสงฆ์ดังนี้

5.1 ความสัมพันธ์ของการใช้พื้นที่ธรณีสงฆ์กับบทบาทของวัด

ความสัมพันธ์ของการใช้พื้นที่ธรณีสงฆ์กับบทบาทของวัด เป็นความสัมพันธ์ในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ธรณีสงฆ์ สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

ก. ความสัมพันธ์จากการใช้ที่ธรณีสงฆ์กับบทบาทของวัด เป็นการศึกษาบทบาทของวัดเจ้าของพื้นที่ธรณีสงฆ์กับความสัมพันธ์ของประชากรในที่ธรณีสงฆ์ของวัด โดยเป็นการศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของประชากรในที่ธรณีสงฆ์ของวัดที่ได้รับการคัดเลือกเป็นกรณีศึกษาที่มีผลมาจากการใช้ที่ธรณีสงฆ์ ซึ่งในการศึกษานี้ได้สอบถามจากกลุ่มครอบครัวของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์ โดยมีขนาดตัวอย่างจากจำนวนประชากรทั้งหมด(ครอบครัว) ในพื้นที่ธรณีสงฆ์ของวัดที่คัดเลือกเป็นกรณีศึกษาจำนวน 10 วัด รวมจำนวน 563 ครอบครัว โดยการหาขนาดตัวอย่างจากสูตรของ Yamana (1973) ดังนี้

$$\frac{N}{1+Ne^2}$$
 : โดยที่ N คือ จำนวนประชากร

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อน ซึ่งได้กำหนดให้มี

ค่าความคลาดเคลื่อนได้ $\pm 9\%$

เมื่อแทนค่าลงในสูตรจะได้ขนาดตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 101 ตัวอย่าง ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ในการศึกษานี้ได้กำหนดการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจำนวน 104 ชุด ซึ่งมาจากครอบครัวที่อยู่ในพื้นที่ธรณีสงฆ์ของวัดกรณีศึกษาร้อยละ 10 ของครอบครัวที่มีอยู่ทั้งหมด โดยกำหนดให้พื้นที่ธรณีสงฆ์ของแต่ละวัดในกรณีศึกษาอย่างต่ำวัดละ 10 ชุด ดังนี้

ตารางที่ 5.1 จำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามวัดที่ทำการศึกษา

วัด	จำนวนประชากร (ครอบครัว)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ครอบครัว)
<u>ประเภทพักอาศัย</u>		
ก. เขตพื้นที่เมืองชั้นใน		
1). วัดปทุมวนาราม	60	10
2). วัดหัวลำโพง	24	10
ข. เขตพื้นที่ต่อเมือง		
1). วัดรัชฎาธิษฐาน	60	10
2). วัดใหม่เทพพล	37	10
ค. เขตพื้นที่ชานเมือง		
1). วัดแสนสุข	50	10
2). วัดทิพพาวาส	38	10
<u>ประเภทพาณิชย์กรรม</u>		
ก. เขตพื้นที่เมืองชั้นใน		
1). วัดสระเกศ	140	14
2). วัดพลับพลาชัย	34	10
ข. เขตพื้นที่ต่อเมือง		
1). วัดพระศรีมหาธาตุ	60	10
2). วัดพระไกรสิทธิ์	60	10
รวม	563	104

จากการสำรวจทัศนคติและพฤติกรรมของกลุ่มประชากรตัวอย่างในพื้นที่ธรณีสงฆ์ของวัดในกรณีศึกษาจำนวน 10 วัด สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 5.2 แสดงถึงปัจจัยในการเลือกใช้ประโยชน์ในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อพักอาศัยของวัดหลวง

เขตพื้นที่	สถานะวัด	วัด	ค่าเช่าถูก		ใกล้แหล่งงาน		ใจกลางชุมชน		ไม่มีปัญหาจากวัด		มีความมั่นคง		อื่นๆ		รวม	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่ชั้นใน	วัดหลวง	ปทุมวนาราม	3	30	-	-	-	-	1	10	1	10	5	50	10	100
	วัดราชบุรี	-	-	5	50	1	10	-	-	-	4	40	10	100		
พื้นที่ต่อเมือง	วัดหลวง	รัชฎาธิษฐาน	1	10	1	10	-	-	1	10	-	-	7	70	10	100
	วัดราชบุรี	ใหม่เทพพล	8	80	-	-	-	-	-	-	1	10	1	10	10	100
พื้นที่ชานเมือง	วัดหลวง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	วัดราชบุรี	แสนสุข	2	20	3	30	1	10	-	-	-	-	4	40	10	100
	วัดราชบุรี	ทิพพาวาส	2	20	-	-	-	-	1	10	1	10	6	60	10	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

ตารางที่ 5.3 แสดงถึงปัจจัยในการเลือกใช้ประโยชน์ในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อการพาณิชย์ของวัดหลวง

เขตพื้นที่	สถานะวัด	วัด	ค่าเช่าถูก		ใกล้แหล่งงาน		ใจกลางชุมชน		ไม่มีปัญหาจากวัด		มีความมั่นคง		อื่นๆ		รวม	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่ชั้นใน	วัดหลวง	สระเกศ	2	14.29	-	-	8	57.14	-	-	-	-	4	28.57	10	100
	วัดราชบุรี	พลับพลาชัย	-	-	1	10	5	50	-	-	1	10	3	30	10	100
พื้นที่ต่อเมือง	วัดหลวง	พระศรีมหาธา	1	10	-	-	6	60	-	-	1	10	2	20	10	100
	วัดราชบุรี	พระไกรสีห์	1	10	2	20	5	50	-	-	1	10	1	10	10	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

5.1.1 ปัจจัยที่กำหนดการเลือกที่ธรณีสงฆ์ของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์ สามารถแบ่งตามประเภทการใช้ที่ธรณีสงฆ์ได้ดังนี้

ก. ประเภทพักอาศัย ปัจจัยเรื่องค่าเช่าที่ถูกและใกล้แหล่งงาน มีผลต่อการเลือกพื้นที่ธรณีสงฆ์ จากการศึกษาพบว่าประชากรในกลุ่มที่เลือกปัจจัยค่าเช่า จะเป็นประชากรที่เข้ามาอยู่ในพื้นที่ไม่นานนัก ประชากรกลุ่มนี้จะมีรายได้น้อยและทำงานอยู่ไม่ไกลจากที่พัก รองลงมาได้แก่ปัจจัยทางด้านความมั่นคง ไม่มีปัญหาในการพักอาศัย และพื้นที่ที่อยู่ใจกลางชุมชน จะเป็นประชากรที่มาจากพื้นที่อื่นด้วยเหตุผลสัญญาเช่าพื้นที่หรือเจ้าของเดิมต้องการพื้นที่คืน ในส่วนปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการเลือกพื้นที่ประเภทพักอาศัยจะเป็นประชากรที่อยู่ในพื้นที่มาแต่แรกเริ่มที่วัดให้เข้ามาจับจองเช่าพื้นที่เพื่อปลูกบ้านพักอาศัย และมีความผูกพันกับพื้นที่

จากการศึกษา ปัจจัยในการเลือกพื้นที่ธรณีสงฆ์ประเภทพักอาศัยของประชากรวัดหลวงและวัดราชบุรี พบว่าประชากรที่อยู่ในพื้นที่ธรณีสงฆ์ในเขตเมืองชั้นใน จะเป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่มานานปัจจัยค่าเช่าจึงไม่มีส่วนในการตัดสินใจเลือกอยู่ในพื้นที่ธรณีสงฆ์ ในขณะที่เขตพื้นที่ต่อเมืองและพื้นที่ชานเมืองจะเป็นผู้ที่ย้ายมาจากพื้นที่อื่นเป็นส่วนใหญ่และอยู่ในพื้นที่ไม่นานนัก ความมั่นคงในพื้นที่ธรณีสงฆ์และปัจจัยค่าเช่าจึงมีส่วนในการตัดสินใจเลือกพื้นที่ธรณีสงฆ์

ข. ประเภทพาณิชย์กรรม ปัจจัยเรื่องที่ตั้งของพื้นที่ที่อยู่ใจกลางชุมชน มีผลต่อการเลือกพื้นที่ธรณีสงฆ์ประเภทนี้ รองลงมาได้แก่ ค่าเช่าที่ถูก พื้นที่ใกล้แหล่งงาน และความมั่นคงในพื้นที่ จากการศึกษาพบว่าที่ตั้งมีความสำคัญต่อการเลือกใช้ที่ดินประเภทนี้ ส่วนประชากรที่เลือกปัจจัยค่าเช่าและอื่นๆ นี้จะเป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่มาแต่เดิมหรือเข้ามาเช่าพื้นที่ในระยะเริ่มมีความต้องการพื้นที่ นอกจากนี้กลุ่มที่เลือกปัจจัยอื่นๆ จะเป็นประชากรที่ย้ายถิ่นซึ่งประกอบกิจการค้ามาก่อนแต่อยู่ในพื้นที่อื่น และเจ้าของพื้นที่บอกเลิกการเช่าเนื่องจากต้องการพื้นที่คืน

จากการศึกษา ปัจจัยในการเลือกพื้นที่ธรณีสงฆ์ประเภทเพื่อการพาณิชย์ของประชากรในวัดหลวงและวัดราชบุรี พบว่าปัจจัยที่ตั้งของพื้นที่ธรณีสงฆ์มีส่วนในการตัดสินใจเลือกพื้นที่ธรณีสงฆ์ เนื่องจากต้องการพื้นที่ที่เหมาะสมกับการค้า รวมทั้งประชากรที่อยู่พื้นที่มาแต่เดิมและประกอบกิจการค้าในพื้นที่มาก่อน ในขณะที่ค่าเช่ามีผลต่อการตัดสินใจเลือกพื้นที่ธรณีสงฆ์น้อย

เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยในการเลือกพื้นที่ธรณีสงฆ์จัดประโยชน์เพื่อการพักอาศัยและเพื่อการพาณิชย์ พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกพื้นที่เพื่อการพักอาศัยได้แก่ค่าเช่าเนื่องจากประชากรในพื้นที่มีฐานะยากจน ส่วนประเภทพาณิชย์ได้แก่ ที่ตั้งของที่ธรณีสงฆ์ เนื่องจากประกอบกิจการพาณิชย์จึงต้องการพื้นที่ตั้งในแหล่งชุมชน

5.1.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจที่จะย้ายออกจากพื้นที่ธรณีสงฆ์ในอนาคตของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์ในวัดหลวงและวัดราชบุรี สามารถแบ่งได้ดังนี้

ก. ประเภทพักอาศัย ในเขตพื้นที่เมืองชั้นในอันได้แก่วัดปทุมวนาราม และวัดหัวลำโพง พบว่าประชากรในพื้นที่ทั้งหมดยังไม่ตัดสินใจย้ายออกจากพื้นที่ในอนาคต เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ล้วนอยู่ในพื้นที่ที่ธรณีสงฆ์มานานมีความผูกพันกับพื้นที่ พื้นที่อยู่ในปัจจุบันมีที่ตั้งที่สะดวกแก่การเดินทาง การย้ายไปอยู่แห่งอื่นต้องหาพื้นที่ใหม่และเสียค่าใช้จ่ายในการย้าย ประกอบกับในชุมชนประชากรส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย

ในเขตพื้นที่ต่อเมืองอันได้แก่วัดรัชฎาธิษฐาน และวัดใหม่เทพพล พบว่าประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่ยังไม่ตัดสินใจย้ายออกจากพื้นที่ในอนาคต เนื่องจากประชากรกลุ่มนี้มีความพึงพอใจในการอยู่อาศัยในพื้นที่ ส่วนประชากรในพื้นที่ มีความต้องการย้ายออกจากพื้นที่ในอนาคต โดยประชากรกลุ่มนี้มีความพึงพอใจในพื้นที่แต่ต้องการมีที่ดินและบ้านเป็นของตนเอง

ในเขตพื้นที่ชานเมืองอันได้แก่วัดแสนสุขซึ่งเป็นวัดที่อยู่ในเขตชุมชน และวัดทิพพาวาสซึ่งเป็นวัดนอกเขตชุมชน พบว่าประชากรทั้งหมดในพื้นที่ของทั้งสองวัดยังไม่ตัดสินใจย้ายออกจากพื้นที่ในอนาคต เนื่องจากมีความพึงพอใจในการอยู่ในพื้นที่ มีความมั่นคง

จากการศึกษา การตัดสินใจที่จะย้ายออกจากพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อพักอาศัยในอนาคตของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์ของวัดหลวงและวัดราชฎ์ พบว่าประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ยังไม่ตัดสินใจย้ายออกจากพื้นที่ธรณีสงฆ์ โดยในเขตพื้นที่เมืองชั้นในเนื่องจากประชากรอยู่ในพื้นที่มานานจึงมีความผูกพันกับพื้นที่ ส่วนผู้ที่จะย้ายเนื่องจากสูงอายุและต้องการสภาพแวดล้อมที่ดี ในขณะที่เขตพื้นที่ต่อเมืองและพื้นที่ชานเมืองยังมีความพอใจในพื้นที่ธรณีสงฆ์ที่อยู่ในปัจจุบันเนื่องจากสภาพที่อยู่ไม่แออัด

ตารางที่ 5.4 แสดงถึงการตัดสินใจย้ายออกจากพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อพักอาศัยในอนาคตของประชากร ในพื้นที่ธรณีสงฆ์ของวัดหลวงและวัดราชฎ์

เขตพื้นที่	สถานะวัด	วัด	มี		ไม่มี		รวม	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่ชั้นใน	วัดหลวง	ปทุมวนาราม	-	-	10	100	10	100
	วัดราชฎ์	หัวลำโพง	2	20	8	80	10	100
พื้นที่ต่อเมือง	วัดหลวง	รัชฎาธิษฐาน	2	20	8	80	10	100
	วัดราชฎ์	ใหม่เทพพล	2	20	8	80	10	100
พื้นที่ชานเมือง	วัดหลวง	-	-	-	-	-	-	
	วัดราชฎ์	แสนสุข	-	-	10	100	10	100
		ทิพพาวาส	-	-	10	100	10	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

ข. ประเภทพาณิชยกรรม อันได้แก่วัดสระเกศ วัดพระศรีมหาธาตุ วัดพลับพลาชัย และวัดพระไกรสีห์ พบว่าประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ยังไม่ตัดสินใจย้ายออกจากพื้นที่ในอนาคต เนื่องจากมีความพึงพอใจในการอยู่ในพื้นที่ มีความมั่นคง ที่ตั้งเหมาะสมกับการพาณิชย์ ส่วนประชากรในพื้นที่ที่ต้องการย้ายไปอยู่พื้นที่อื่น เนื่องจากมีปัญหาทางด้านมลภาวะและต้องการบ้านที่มีบริเวณเป็นส่วนตัว

จากการศึกษาการตัดสินใจที่จะย้ายออกจากพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อพักการพาณิชย์ในอนาคตของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์ของวัดหลวงและวัดราชฎ์ พบว่าประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ยังไม่ตัดสินใจย้ายออกจากพื้นที่ เนื่องจากมีความพอใจพื้นที่ธรณีสงฆ์ที่อยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากที่ตั้งของพื้นที่ธรณีสงฆ์ที่เหมาะสมกับการค้า

ตารางที่ 5.5 แสดงถึงการตัดสินใจย้ายออกจากพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อการพาณิชย์ในอนาคตของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์ของวัดหลวงและวัดราชฎ์

เขตพื้นที่	สถานะวัด	วัด	มี		ไม่มี		รวม	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่ชั้นใน	วัดหลวง	สระเกศ	-	-	14	100	14	100
	วัดราชฎ์	พลับพลาชัย	2	20	8	80	10	100
พื้นที่ต่อเมือง	วัดหลวง	พระศรีมหาธาตุ	1	10	9	90	10	100
	วัดราชฎ์	พระไกรสีห์	2	20	8	80	10	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์ ทั้งประเภทเพื่อพักอาศัย และเพื่อการพาณิชย์ พบว่าประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความพอใจ โดยประเภทพักอาศัย ประชากรในพื้นที่จะมีความผูกพันในพื้นที่เนื่องจากอยู่มานาน และอยู่ในพื้นที่ธรณีสงฆ์มีความมั่นคง ในส่วนประเภทเพื่อการพาณิชย์ เนื่องมาจากที่ตั้งของพื้นที่ธรณีสงฆ์ที่มีความเหมาะสมในการประกอบกิจการค้า

5.1.3 ทศนคติของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์ต่อการนำพื้นที่ไปจัดประโยชน์เพื่อส่วนรวมของวัดหลวงและวัดราชฎ์ สามารถแบ่งได้ดังนี้

ก. ประเภทพักอาศัย พบว่าประชากรส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการนำพื้นที่ไปจัดประโยชน์เพื่อส่วนรวม เนื่องจากมีผลกระทบต่อที่พักอาศัยของประชากรในพื้นที่ ส่วนประชากร

ที่เห็นด้วยกับการนำพื้นที่ธรณีสงฆ์ไปจัดประโยชน์เพื่อส่วนรวม เห็นว่าประเภทการจัดประโยชน์เพื่อส่วนรวมที่เหมาะสมได้แก่โรงเรียน สนามกีฬา และสถานรับเลี้ยงเด็ก

จากการศึกษา ทศนคติของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อพักอาศัยต่อการนำพื้นที่ไปจัดประโยชน์เพื่อส่วนรวมของวัดหลวงและวัดราษฎร์ พบว่าประชากรทั้งในเขตพื้นที่เมืองชั้นใน เขตพื้นที่ต่อเมืองและเขตพื้นที่ชานเมือง ไม่เห็นด้วยกับการนำพื้นที่ไปจัดประโยชน์เพื่อส่วนรวม เนื่องจากจะมีผลกระทบต่อการอยู่อาศัยในพื้นที่

ตารางที่ 5.6 แสดงถึงทัศนคติของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อพักอาศัยต่อการนำพื้นที่ ไปจัดประโยชน์เพื่อส่วนรวมของวัดหลวงและวัดราษฎร์

	สถานะวัด	วัด	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		รวม	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่ชั้นใน	วัดหลวง	ปทุมวนาราม	-	-	10	100	10	100
		วัดราษฎร์	หัวลำโพง	1	10	9	90	10
พื้นที่ต่อเมือง	วัดหลวง	รัชฎาธิษฐาน	1	10	9	90	10	100
		วัดราษฎร์	ใหม่เทพพล	-	-	10	100	10
พื้นที่ชานเมือง	วัดหลวง	-	-	-	-	-	-	
		วัดราษฎร์	แสนสุข	1	10	9	90	10
		ทิพพาวาส	-	-	10	100	10	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

ข. ประเภทพาณิชย์กรรม ทัศนคติของประชากรส่วนใหญ่ของประชากร ไม่เห็นด้วยกับการนำพื้นที่ไปจัดประโยชน์เพื่อส่วนรวม เนื่องจากมีผลกระทบต่อที่พักอาศัยและกิจกรรมของประชากรในพื้นที่ ส่วนของประชากรในพื้นที่เห็นด้วยกับการนำพื้นที่ไปจัดประโยชน์เพื่อส่วนรวม ประเภทการจัดประโยชน์เพื่อส่วนรวมที่เหมาะสมได้แก่สนามกีฬาและสวนสาธารณะ และโรงเรียน

จากการศึกษาทัศนคติของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อการพาณิชย์ต่อการนำพื้นที่ไปจัดประโยชน์เพื่อส่วนรวมของวัดหลวงและวัดราษฎร์ ประชากรส่วนใหญ่ทั้งในเขตพื้นที่เมืองชั้นในและเขตพื้นที่ต่อเมือง ไม่เห็นด้วยกับการนำพื้นที่ธรณีสงฆ์ไปจัดประโยชน์เพื่อส่วนรวม เนื่องจากจะมีผลกระทบกับการอยู่ในพื้นที่ทั้งในการประกอบอาชีพและเป็นที่พักอาศัย

ตารางที่ 5.7 แสดงถึงทัศนคติของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อการพาณิชย์ต่อการนำพื้นที่ ไปจัดประโยชน์ เพื่อส่วนรวมของวัดหลวงและวัดราษฎร์

เขตพื้นที่	สถานะวัด	วัด	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		รวม	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่ชั้นใน	วัดหลวง	สระเกศ	2	14.29	12	85.71	14	100
	วัดราษฎร์	พลับพลาชัย	2	2	8	80	10	100
พื้นที่ต่อเมือง	วัดหลวง	พระศรีมหาธาตุ	2	20	8	80	10	100
	วัดราษฎร์	พระไกรสีห์	3	30	7	70	10	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

จากการศึกษาทัศนคติของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อพักอาศัยและพาณิชย์กรรม พบว่า ประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการนำพื้นที่ธรณีสงฆ์ไปจัดประโยชน์เพื่อส่วนรวม เนื่องจากกระทบต่อการใช้พื้นที่ธรณีสงฆ์ ส่วนประเภทการจัดประโยชน์ที่เหมาะสมหากจำเป็นต้องมีการจัดประโยชน์ ได้แก่ สนามกีฬา โรงเรียน สถานรับเลี้ยงเด็ก และสวนสาธารณะ

5.1.4 ความสัมพันธ์ของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์กับวัดเจ้าของพื้นที่ธรณีสงฆ์ จากการศึกษสามารถสรุปความสัมพันธ์ของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์กับวัดเจ้าของพื้นที่ธรณีสงฆ์ ได้ใน 2 ลักษณะ ดังนี้

ก. ความสัมพันธ์ทางด้านที่เกี่ยวกับบทบาทของวัดโดยตรง เป็นความสัมพันธ์ของประชากรในที่ธรณีสงฆ์กับเจ้าของที่ธรณีสงฆ์ในการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางศาสนา ทั้งเป็นกิจกรรมที่วัดจัดขึ้นตามเทศกาลทางศาสนา หรือประชากรในพื้นที่จัดขึ้นตามความต้องการ

1) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่วัดจัดขึ้น กิจกรรมทางศาสนาที่วัดจัดขึ้นตามเทศกาลได้แก่ วันวิสาขบูชา มาฆบูชา อาสาฬหบูชา เข้าพรรษา ออกพรรษา เป็นต้น จากการศึกษาพบว่า ประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์ทั้งประเภทพักอาศัยและพาณิชย์กรรมส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนาที่วัดจัดขึ้นตามเทศกาล โดยการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่วัดจัดขึ้นจะขึ้นอยู่กับโอกาสในการเข้าร่วม เช่น เป็นวันหยุด และมีเวลาว่าง

ตารางที่ 5.8 แสดงถึงการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางศาสนาของประชากรที่อยู่ในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อพักอาศัยของ
วัดหลวงและวัดราษฎร์

เขตพื้นที่	สถานะวัด	วัด	เคยร่วมกิจกรรม						ไม่เคย		รวม	
			ทุกครั้ง		บ่อยๆ		นานๆครั้ง		ร่วมกิจกรรม		จำนวน	ร้อยละ
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
พื้นที่ชั้นใน	วัดหลวง	ปทุมวนาราม	2	20	5	50	3	30	-	-	10	100
	วัดราษฎร์	หัวลำโพง	3	30	5	50	2	20	-	-	10	100
พื้นที่ต่อเมือง	วัดหลวง	รัษฎาธิษฐาน	3	30	4	40	3	30	-	-	10	100
	วัดราษฎร์	ใหม่เทพพล	3	30	2	20	5	50	-	-	10	100
พื้นที่ชานเมือง	วัดหลวง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	วัดราษฎร์	แสนสุข	6	60	2	20	2	20	-	-	10	100
		ทิพพาวาส	5	50	1	10	4	40	-	-	10	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

จากตาราง 5.8 แสดงการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางศาสนาของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อพักอาศัยของวัดราษฎร์ ในเขตพื้นที่เมืองชั้นในอันได้แก่หัวลำโพง พบว่าประชากรในพื้นที่ศึกษาจะร่วมกิจกรรมทางศาสนากับวัด แยกเป็นร่วมกิจกรรมทุกครั้งร้อยละ 30 บ่อยๆ ร้อยละ 50 และนานๆครั้งร้อยละ 20

ในเขตพื้นที่ต่อเมืองอันได้แก่วัดใหม่เทพพล พบว่าประชากรในพื้นที่ศึกษาจะร่วมกิจกรรมทางศาสนากับวัด แยกเป็นร่วมกิจกรรมทุกครั้งร้อยละ 30 บ่อยๆ ร้อยละ 20 และนานๆ ครั้งร้อยละ 50

ในเขตพื้นที่ชานเมืองอันได้แก่วัดแสนสุขซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ชุมชนชานเมือง พบว่าประชากรในพื้นที่ศึกษาจะร่วมกิจกรรมทางศาสนากับวัด แยกเป็นร่วมกิจกรรมทุกครั้งร้อยละ 60 บ่อยๆ ร้อยละ 20 และนานๆ ครั้งร้อยละ 20

ในส่วนวัดทิพพาวาสซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่นอกเขตชุมชนชานเมือง พบว่าประชากรในพื้นที่ศึกษาจะร่วมกิจกรรมทางศาสนากับวัด แยกเป็นร่วมกิจกรรมทุกครั้งร้อยละ 50 บ่อยๆ ร้อยละ 10 และนานๆ ครั้งร้อยละ 40

ในส่วนของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อพักอาศัยของวัดหลวง ในเขตพื้นที่เมืองชั้นในอันได้แก่วัดปทุมวนาราม พบว่าประชากรในพื้นที่ศึกษาจะร่วมกิจกรรมทางศาสนากับวัด แยกเป็นร่วมกิจกรรมทุกครั้งร้อยละ 20 บ่อยๆ ร้อยละ 50 และนานๆ ครั้งร้อยละ 30

ในเขตพื้นที่ต่อเมืองอันได้แก่วัดรักษาธิฐาน พบว่าประชากรในพื้นที่ศึกษาจะร่วมกิจกรรมทางศาสนากับวัด แยกเป็นร่วมกิจกรรมทุกครั้งร้อยละ 30 บ่อยๆ ร้อยละ 40 และนานๆ ครั้ง ร้อยละ 30

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางศาสนาของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อพักอาศัยของวัดหลวงและวัดราชฎร ประชากรในพื้นที่มากกว่ากึ่งหนึ่งของประชากรในพื้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาของวัดเป็นประจำ

ตารางที่ 5.9 แสดงถึงการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางศาสนาของประชากรที่อยู่ในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อการพาณิชย์ของวัดหลวงและวัดราชฎร

เขตพื้นที่	สถานะวัด	วัด	เคยร่วมกิจกรรม						ไม่เคย		รวม	
			ทุกครั้ง		บ่อยๆ		นานๆครั้ง		ร่วมกิจกรรม			
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่ชั้นใน	วัดหลวง	สระเกศ	9	64.29	4	28.57	1	7.14	-	-	14	100
	วัดราชฎร	พลับพลาชัย	5	50	4	40	1	10	-	-	10	100
พื้นที่ต่อเมือง	วัดหลวง	พระศรีมหาธาตุ	4	40	2	20	3	30	1	10	10	100
	วัดราชฎร	พระไกรสีห์	1	10	6	60	2	20	1	10	10	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

จากตาราง 5.9 แสดงการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางศาสนาของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อการพาณิชย์ของวัดหลวง ในเขตพื้นที่เมืองชั้นในอันได้แก่สระเกศ พบว่าประชากรในพื้นที่ศึกษาจะร่วมกิจกรรมทางศาสนากับวัด แยกเป็นร่วมกิจกรรมทุกครั้งร้อยละ 64.29 บ่อยๆ ร้อยละ 28.57 และนานๆ ครั้งร้อยละ 7.14

ในเขตพื้นที่ต่อเมืองอันได้แก่วัดพระศรีมหาธาตุ พบว่าประชากรร้อยละ 90 ของประชากรในพื้นที่ศึกษาจะร่วมกิจกรรมทางศาสนากับวัด แยกเป็นร่วมกิจกรรมทุกครั้งร้อยละ 40 บ่อยๆ ร้อยละ 20 และนานๆ ครั้งร้อยละ 30 และไม่เคยร่วมกิจกรรมทางศาสนาร้อยละ 10

ในส่วนของที่ธรณีสงฆ์เพื่อการพาณิชย์ของวัดราชฎร ในเขตพื้นที่เมืองชั้นในอันได้แก่พลับพลาชัย พบว่าประชากรในพื้นที่ศึกษาจะร่วมกิจกรรมทางศาสนากับวัด แยกเป็นร่วมกิจกรรมทุกครั้งร้อยละ 50 บ่อยๆ ร้อยละ 40 และนานๆ ครั้งร้อยละ 10

ในเขตพื้นที่ต่อเมืองอันได้แก่วัดพระไกรสีห์ พบว่าประชากรร้อยละ 90 ของประชากรในพื้นที่ศึกษาจะร่วมกิจกรรมทางศาสนากับวัด แยกเป็นร่วมกิจกรรมทุกครั้งร้อยละ 10 บ่อยๆ ร้อยละ 60 และนานๆ ครั้งร้อยละ 20 และไม่เคยร่วมกิจกรรมทางศาสนาร้อยละ 10

จากการศึกษา การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางศาสนาของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อ
การพาณิชย์ของวัดหลวงและวัดราชฎ์ พบว่าประชากรมากกว่ากึ่งหนึ่งของประชากรในพื้นที่
ธรณีสงฆ์จะเข้าร่วมกับกิจกรรมทางศาสนากับวัดเจ้าของพื้นที่เป็นประจำ

ทั้งนี้การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนาของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์ ตามประเภท
การใช้พื้นที่ของวัดหลวงและวัดราชฎ์ประชากรส่วนใหญ่เข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมที่วัดจัดขึ้น

2) ประชากรในพื้นที่เป็นผู้จัด การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนาของประชากรในพื้นที่
ธรณีสงฆ์กับวัดเจ้าของที่ธรณีสงฆ์ประเภทนี้ เป็นการจัดขึ้นตามความประสงค์ของผู้จัด ซึ่งจะจัด
ขึ้นตามที่อยู่จัดกำหนด เช่น งานทำบุญบ้าน ชื่นบ้านใหม่ สังฆทาน งานบวช งานแต่งงาน เป็นต้น

จากการศึกษา พบว่าประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์ส่วนใหญ่เคยจัดงานพิธีทางศาสนา
อย่างน้อยครบครวัละ 1 ครั้ง ส่วนประชากรที่ไม่เคยจัดงานพิธีทางศาสนา เนื่องมาจากสถานที่
คับแคบ หรือไม่มีเวลาเนื่องจากต้องประกอบอาชีพ หรืออีกกรณีหนึ่งคือเป็นผู้เช่าบ้าน

ตารางที่ 5.10 แสดงถึงการจัดงานพิธีทางศาสนาของประชากรที่อยู่ในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อพักอาศัยของวัดหลวง
และวัดราชฎ์

เขตพื้นที่	สถานะวัด	วัด	เคยจัด		ไม่เคยจัด		รวม		
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
พื้นที่ชั้นใน	วัดหลวง	ปทุมวนาราม	7	70	3	30	10	100	
		วัดราชฎ์	8	80	2	20	10	100	
พื้นที่ต่อเมือง	วัดหลวง	รัชฎาธิษฐาน	8	80	2	20	10	100	
		วัดราชฎ์	6	60	4	40	10	100	
พื้นที่ชานเมือง	วัดหลวง	-	-	-	-	-	-		
		วัดราชฎ์	แสนสุข	9	90	1	10	10	100
			ทิพพาวาส	5	50	5	50	10	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

จากตาราง 5.10 แสดงถึงการจัดงานพิธีทางศาสนาในที่อยู่ของประชากรที่อยู่ในพื้นที่
ธรณีสงฆ์เพื่ออาศัยของวัดหลวง ในเขตพื้นที่เมืองชั้นในอันได้แก่วัดปทุมวนาราม พบว่าประชากร
อัตราส่วนร้อยละ 70 ของประชากรในพื้นที่ เคยจัดงานพิธีทางศาสนาในที่อยู่ได้แก่ ทำบุญขึ้นบ้าน
ใหม่ และงานทำบุญบ้านประจำปี โดยนิมนต์พระจากวัดปทุมวนาราม ส่วนประชากรร้อยละ 30
ของประชากรในพื้นที่ไม่เคยจัดเนื่องจากสถานที่คับแคบคับแคบ

ในเขตพื้นที่ต่อเมืองอันได้แก่วัดรักษาธุวาน พบว่าประชากรอัตราส่วนร้อยละ 80 ของประชากรในพื้นที่ เคยจัดงานพิธีทางศาสนาในที่อยู่ได้แก่ ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ทำบุญอุทิศส่วนกุศล ทำบุญวันเกิด ถววงพระบวชใหม่ และโกนจุก โดยนิมนต์พระจากวัดรักษาธุวาน ส่วนประชากรร้อยละ 20 ของประชากรในพื้นที่ไม่เคยจัดเนื่องจากเป็นบ้านเช่า หรือไม่มีเวลาว่างพอเนื่องจากต้องประกอบอาชีพ

ในส่วนของประชากรที่อยู่ในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่ออาศัยของวัดราษฎร์ เขตพื้นที่เมืองชั้นในอันได้แก่วัดหัวลำโพง พบว่าประชากรอัตราส่วนร้อยละ 80 ของประชากรในพื้นที่ เคยจัดงานพิธีทางศาสนาในที่อยู่ได้แก่ ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ทำบุญบ้านประจำปี อุทิศส่วนกุศล โดยนิมนต์พระจากวัดหัวลำโพง ส่วนประชากรร้อยละ 20 ของประชากรในพื้นที่ไม่เคยจัดเนื่องจากเป็นบ้านเช่า และความคับแคบของพื้นที่อาศัย

ในเขตพื้นที่ต่อเมืองอันได้แก่วัดใหม่เทพพล พบว่าประชากรอัตราส่วนร้อยละ 60 ของประชากรในพื้นที่ เคยจัดงานพิธีทางศาสนาในที่อยู่ได้แก่ ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานบวช โดยนิมนต์พระจากวัดใหม่เทพพลเป็นส่วนใหญ่ และบางส่วนนิมนต์พระจากวัดใกล้เคียงเนื่องจากพระวัดใหม่เทพพลมีกิจนิมนต์ที่อื่น ส่วนประชากรร้อยละ 40 ของประชากรในพื้นที่ไม่เคยจัดเนื่องจากต้องทำงานไม่มีเวลา

ในเขตพื้นที่ชานเมืองอันได้แก่วัดแสนสุขซึ่งมีที่ตั้งในเขตชุมชน พบว่าประชากรอัตราส่วนร้อยละ 90 ของประชากรพื้นที่ เคยจัดงานพิธีทางศาสนาในที่อยู่ได้แก่ ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานบวช โดยนิมนต์พระจากวัดแสนสุข ส่วนประชากรร้อยละ 10 ของประชากรในพื้นที่ไม่เคยจัดเนื่องจากต้องทำงานไม่มีเวลา

ส่วนวัดทิพพาวาสซึ่งอยู่นอกเขตชุมชน พบว่าประชากรอัตราส่วนร้อยละ 50 ของประชากรในพื้นที่ เคยจัดงานพิธีทางศาสนาในที่อยู่ได้แก่ ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานบวช โดยนิมนต์พระจากวัดทิพพาวาส ส่วนประชากรร้อยละ 50 ของประชากรในพื้นที่ไม่เคยจัดเนื่องจากต้องทำงานรับจ้างจึงไม่มีเวลาว่าง

จากการศึกษา ประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เลือกนิมนต์พระสงฆ์จากวัดเจ้าของพื้นที่ธรณีสงฆ์ ยกเว้นในกรณีที่ไม่มีพระสงฆ์ตามกิจนิมนต์

ตารางที่ 5.11 แสดงถึงการจัดงานพิธีทางศาสนาของประชากรที่อยู่ในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อการพาณิชย์ ของวัดหลวง และวัดราษฎร์

เขตพื้นที่	สถานะวัด	วัด	เคยจัด		ไม่เคยจัด		รวม	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่ชั้นใน	วัดหลวง	สระเกศ	10	71.43	4	28.57	14	100
	วัดราษฎร์	สระเกศ	10	71.43	4	28.57	14	100
พื้นที่ต่อเมือง	วัดหลวง	พระศรีมหาธาตุ	9	90	1	10	10	100
	วัดราษฎร์	พระศรีมหาธาตุ	9	90	1	10	10	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

จากตาราง 5.11 แสดงถึงการจัดงานพิธีทางศาสนาในที่อยู่ของประชากรที่อยู่ในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อการพาณิชย์ของวัดราษฎร์ในเขตพื้นที่เมืองชั้นในอันได้แก่วัดพลับพลาชัย พบว่าครอบครัวของประชากรร้อยละ 10 ของประชากรในพื้นที่ทุกครอบครัว เคยจัดงานพิธีทางศาสนาในที่อยู่ ได้แก่ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ทำบุญประจำปี เนื่องจากประกอบกิจการค้าขายเพื่อความเป็นสิริมงคล โดยนิมนต์พระจากวัดพลับพลาชัย

ในเขตพื้นที่ต่อเมืองอันได้แก่วัดพระไกรสีห์ พบว่าประชากรอัตราส่วนร้อยละ 80 ของประชากรในพื้นที่ เคยจัดงานพิธีทางศาสนาในที่อยู่ได้แก่ ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ทำบุญประจำปี เนื่องจากประกอบกิจการค้าขายเพื่อความเป็นสิริมงคล โดยนิมนต์พระจากวัดพระไกรสีห์ ส่วนประชากรร้อยละ 20 ของประชากรในพื้นที่ไม่เคยจัดเนื่องจากเพิ่งย้ายเข้ามา

จากการศึกษา พบว่าประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์ทั้งในเขตพื้นที่เมืองชั้นใน และพื้นที่ต่อเมืองจะมีความสัมพันธ์กับวัดเจ้าของกรรมสิทธิ์พื้นที่ธรณีสงฆ์ โดยการนิมนต์พระสงฆ์จากวัดเจ้าของกรรมสิทธิ์พื้นที่เมื่อมีการงานบุญ หรือไปทำบุญที่วัดเจ้าของพื้นที่

ในส่วนของประชากรที่อยู่ในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อการพาณิชย์ของวัดหลวง ในเขตพื้นที่เมืองชั้นในอันได้แก่วัดสระเกศ พบว่าประชากรอัตราส่วนร้อยละ 71.43 ของประชากรในพื้นที่ เคยจัดงานพิธีทางศาสนาในที่อยู่ ได้แก่ ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานบวช งานแต่งงาน โดยนิมนต์พระจากวัดสระเกศ ส่วนประชากรร้อยละ 28.57 ของประชากรในพื้นที่ไม่เคยจัดเนื่องจากพื้นที่คับแคบแต่จะไปจัดที่วัดแทน

ในเขตพื้นที่ต่อเมืองอันได้แก่วัดพระศรีมหาธาตุ พบว่าประชากรอัตราส่วนร้อยละ 90 ของประชากรในพื้นที่ เคยจัดงานพิธีทางศาสนาในที่อยู่ได้แก่ ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ทำบุญประจำปี

งานแต่งงาน โดยนิมนต์พระจากวัดพระศรีมหาธาตุ ส่วนประชากรร้อยละ 10 ของประชากรในพื้นที่ไม่เคยจัดเนื่องจากต้องทำงานไม่มีเวลา

3) การบริจาค เป็นความสัมพันธ์ระหว่างประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์กับวัดเจ้าของพื้นที่ธรณีสงฆ์ที่นอกเหนือจากกิจกรรมทางศาสนา จากการศึกษาพบว่าประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เกือบทั้งหมดเคยบริจาคให้กับวัดเจ้าของพื้นที่ธรณีสงฆ์ โดยจะบริจาคเงินเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาได้แก่ เงินและสิ่งของ และสิ่งของเพียงอย่างเดียว ตามลำดับ

ในสวนมูลค่าในการบริจาค ในพื้นที่ที่มีการจัดประโยชน์ประเภทพักอาศัยจะมีมูลค่าเฉลี่ยประมาณ 50 บาท ประเภทพาณิชย์จะมีมูลค่าประมาณ 300 บาท เนื่องจากประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์ประเภทพาณิชย์กรรมมีรายได้มากกว่าประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์ประเภทที่พักอาศัย

ตารางที่ 5.12 แสดงถึงการมีส่วนร่วมในการบริจาคให้แก่วัดของประชากรที่อยู่ในพื้นที่ธรณีสงฆ์ เพื่อพักอาศัยของวัดหลวงและวัดราษฎร์

เขตพื้นที่	สถานะวัด	วัด	เคยบริจาค						ไม่เคยบริจาค		รวม	
			เงิน		สิ่งของ		เงินและสิ่งของ		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
พื้นที่ชั้นใน	วัดหลวง	ปทุมวนาราม	8	80	1	10	1	10	-	-	10	100
	วัดราษฎร์	หัวลำโพง	7	70	-	-	3	30	-	-	10	100
พื้นที่ต่อเมือง	วัดหลวง	รักษาภิษฐาน	8	80	1	10	1	10	-	-	10	100
	วัดราษฎร์	ใหม่เทพพล	4	40	2	20	4	40	-	-	10	100
พื้นที่ชานเมือง	วัดหลวง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	วัดราษฎร์	แสนสุข	6	60	-	-	4	40	-	-	10	100
		ทิพพาวาส	8	80	-	-	2	20	-	-	10	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

จากตาราง 5.12 แสดงถึงการมีส่วนร่วมในการบริจาคของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อพักอาศัยของวัดหลวง ในเขตพื้นที่เมืองชั้นในอันได้แก่วัดปทุมวนาราม พบว่าประชากรในพื้นที่ที่เคยบริจาคให้แก่วัดโดยแบ่งบริจาคเป็นเงินร้อยละ 80 บริจาคเป็นสิ่งของร้อยละ 10 และบริจาคเป็นเงินและสิ่งของร้อยละ 10 โดยมีมูลค่าระหว่าง 20 ถึง 300 บาทต่อครั้ง

ในเขตพื้นที่ต่อเมืองอันได้แก่วัดรักษาภิษฐาน พบว่าประชากรในพื้นที่เคยบริจาคให้แก่วัด โดยแบ่งบริจาคเป็นเงินร้อยละ 80 บริจาคเป็นสิ่งของร้อยละ 10 และบริจาคเป็นเงินและสิ่งของ ร้อยละ 10 โดยมีมูลค่าระหว่าง 20 ถึง 500 บาทต่อครั้ง

ในส่วนของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อพักอาศัยของวัดราษฎร์ ในเขตพื้นที่เมืองชั้นใน อันได้แก่วัดหัวลำโพง พบว่าประชากรในพื้นที่เคยบริจาคให้แก่วัดโดยแบ่งบริจาคเป็นเงินร้อยละ 70 และบริจาคเป็นเงินและสิ่งของร้อยละ 30 โดยมีมูลค่าระหว่าง 50 ถึง 300 บาทต่อครั้ง

ในเขตพื้นที่ต่อเมืองอันได้แก่วัดใหม่เทพพล พบว่าประชากรในพื้นที่เคยบริจาคให้แก่วัด โดยแบ่งบริจาคเป็นเงินร้อยละ 40 บริจาคเป็นสิ่งของร้อยละ 20 และบริจาคเป็นเงินและสิ่งของ ร้อยละ 40 โดยมีมูลค่าเฉลี่ยประมาณ 100 บาทต่อครั้ง

ในเขตพื้นที่ชานเมืองอันได้แก่แสนสุขซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชน พบว่าประชากรในพื้นที่ เคยบริจาคให้แก่วัดโดยแบ่งบริจาคเป็นเงินร้อยละ 60 และบริจาคเป็นเงินและสิ่งของร้อยละ 40 โดยมีมูลค่าระหว่าง 10 บาทถึง 500 บาทต่อครั้ง

ในสวนวัดเทพิพาวาสซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ชานเมือง พบว่าประชากรในพื้นที่เคยบริจาคให้ แก่วัดโดยแบ่งบริจาคเป็นเงินร้อยละ 80 และบริจาคเป็นเงินและสิ่งของร้อยละ 20 โดยมีมูลค่า ระหว่าง 30 บาทถึง 500 บาทต่อครั้ง

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริจาคของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อพักอาศัย ของวัดหลวงและวัดราษฎร์ พบว่าประชากรทั้งหมดในพื้นที่เคยบริจาคให้แก่วัดเจ้าของพื้นที่ ธรณีสงฆ์ โดยส่วนใหญ่จะบริจาคเป็นเงิน

ตารางที่ 5.13 แสดงถึงการมีส่วนร่วมในการบริจาคให้แก่วัดของประชากรที่อยู่ในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อการพาณิชย์ ของวัดหลวงและวัดราษฎร์

เขตพื้นที่	สถานะวัด	วัด	เคยบริจาค						ไม่เคยบริจาค		รวม	
			เงิน		สิ่งของ		เงินและสิ่งของ		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
พื้นที่ชั้นใน	วัดหลวง	สระเกศ	7	50	1	7.14	5	35.72	1	7.14	14	100
	วัดราษฎร์	พลับพลาชัย	6	60	1	10	3	30	-	-	10	100
พื้นที่ต่อเมือง	วัดหลวง	พระศรีมหาธาตุ	2	20	1	10	6	60	1	10	10	100
	วัดราษฎร์	พระไกรสิทธิ์	4	40	1	10	4	40	1	10	10	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

จากตาราง 5.13 แสดงถึงการมีส่วนร่วมในการบริจาคของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อการพาณิชย์ของวัดหลวง ในเขตพื้นที่เมืองชั้นในอันได้แก่วัดสระเกศ พบว่าประชากรในพื้นที่เคยบริจาคให้แก่วัดโดยแบ่งบริจาคเป็นเงินร้อยละ 50 บริจาคเป็นสิ่งของร้อยละ 7.14 และบริจาคเป็นเงินและสิ่งของร้อยละ 35.72 โดยมีมูลค่าระหว่าง 300 บาทถึง 1,000 บาทต่อครั้ง ส่วนประชากรที่ไม่เคยบริจาคมีร้อยละ 7.14

ในเขตพื้นที่ต่อเมืองอันได้แก่วัดพระศรีมหาธาตุ พบว่าประชากรในพื้นที่เคยบริจาคให้แก่วัดโดยแบ่งบริจาคเป็นเงินร้อยละ 20 บริจาคเป็นสิ่งของร้อยละ 10 และบริจาคเป็นเงินและสิ่งของร้อยละ 60 โดยมีมูลค่าระหว่าง 100 บาทถึง 1,000 บาทต่อครั้ง ส่วนประชากรที่ไม่เคยบริจาคมีร้อยละ 10

ในส่วนของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อการพาณิชย์ของวัดราชบุรี ในเขตพื้นที่เมืองชั้นในอันได้แก่วัดพลับพลาชัย พบว่าประชากรในพื้นที่เคยบริจาคให้แก่วัดโดยแบ่งบริจาคเป็นเงินร้อยละ 60 บริจาคเป็นสิ่งของร้อยละ 10 และบริจาคเป็นเงินและสิ่งของร้อยละ 30 โดยมีมูลค่าระหว่าง 200 บาทถึง 1,000 บาทต่อครั้ง

ในเขตพื้นที่ต่อเมืองอันได้แก่วัดพระไกรสีห์ พบว่าประชากรในพื้นที่เคยบริจาคให้แก่วัดโดยแบ่งบริจาคเป็นเงินร้อยละ 40 บริจาคเป็นสิ่งของร้อยละ 10 และบริจาคเป็นเงินและสิ่งของร้อยละ 40 โดยมีมูลค่าระหว่าง 100 บาทถึง 5,000 บาทต่อครั้ง ส่วนประชากรที่ไม่เคยบริจาคมีร้อยละ 10

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริจาคของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อการพาณิชย์ของวัดหลวงและวัดราชบุรี พบว่าประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่เคยบริจาคให้แก่วัดเจ้าของพื้นที่ธรณีสงฆ์ โดยส่วนใหญ่จะบริจาคเป็นเงินมากกว่า

ข. ความสัมพันธ์ทางด้านอื่นๆ เป็นความสัมพันธ์ของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์กับวัดเจ้าของพื้นที่ธรณีสงฆ์ในการมีส่วนร่วมกิจกรรมอื่นๆ ของวัดนอกเหนือจากกิจกรรมทางศาสนา ดังนี้

1) กิจกรรมฌาปนกิจ เป็นกิจกรรมสังคมสงเคราะห์ประเภทหนึ่งที่วัดให้การบริการแก่สังคม จากการศึกษาพบว่าประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์ของวัดในกรณีศึกษาที่เคยจัดงานฌาปนกิจจะใช้บริการของวัด ส่วนประชากรที่ไม่เคยจัดงานฌาปนกิจคิดว่าจะจัดงานดังกล่าวที่วัดเจ้าของพื้นที่ธรณีสงฆ์เช่นกัน เนื่องจากอยู่ใกล้ และสะดวก เว้นแต่วัดปทุมวนารามที่ไม่มีเมรุสำหรับเผาศพ ประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์จะไปใช้บริการของวัดมักกะสันซึ่งอยู่ใกล้กับวัดปทุมวนาราม

ตารางที่ 5.14 แสดงถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมฌาปนกิจของประชาชนในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อพักอาศัยของวัดหลวงและวัดราษฎร์

เขตพื้นที่	สถานะวัด	วัด	เคยจัด		ไม่เคยจัด		รวม	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่ชั้นใน	วัดหลวง	ปทุมวนาราม	-	-	-	-	-	-
	วัดราษฎร์	หัวลำโพง	5	50	5	50	10	100
พื้นที่ต่อเมือง	วัดหลวง	รัษฎาธิษฐาน	8	80	2	20	10	100
	วัดราษฎร์	ใหม่เทพพล	7	70	3	30	10	100
พื้นที่ชานเมือง	วัดหลวง	-	-	-	-	-	-	-
	วัดราษฎร์	แสนสุข	6	60	4	40	10	100
		ทิพพาวาส	3	30	7	70	10	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

จากตาราง 5.14 แสดงถึงการเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมฌาปนกิจของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อพักอาศัยของวัดหลวง ในเขตพื้นที่เมืองชั้นในอันได้แก่วัดปทุมวนาราม พบว่าวัดปทุมวนารามไม่มีเมรุสำหรับเผาศพ เนื่องจากเป็นวัดหลวงและอยู่ในพื้นที่ใจกลางเมืองใกล้กับวังสระปทุม การประกอบพิธีฌาปนกิจทำให้เกิดมลภาวะ ประชากรในพื้นที่จึงไปจัดงานที่วัดมักกะสัน

ในเขตพื้นที่ต่อเมืองอันได้แก่วัดรัษฎาธิษฐาน พบว่าประชากรในพื้นที่มีความต้องการจัดงานฌาปนกิจที่วัดรัษฎาธิษฐาน โดยประชากรอัตราส่วนร้อยละ 80 ของประชากรในพื้นที่เคยจัดงาน ส่วนประชากรร้อยละ 20 ของประชากรในพื้นที่ยังไม่เคยจัดงานฌาปนกิจ

จากตาราง 5.14 แสดงถึงการเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมฌาปนกิจของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อพักอาศัยของวัดราษฎร์ ในเขตพื้นที่เมืองชั้นในอันได้แก่วัดหัวลำโพง พบว่าประชากรในพื้นที่มีความต้องการจัดงานฌาปนกิจที่วัดหัวลำโพง โดยประชากรอัตราส่วนร้อยละ 50 ของประชากรในพื้นที่เคยจัดงาน ส่วนประชากรร้อยละ 50 ของประชากรในพื้นที่ยังไม่เคยจัดงานฌาปนกิจ

ในเขตพื้นที่ต่อเมืองอันได้แก่วัดใหม่เทพพล พบว่าประชากรในพื้นที่มีความต้องการจัดงานฌาปนกิจที่วัดใหม่เทพพล โดยประชากรอัตราส่วนร้อยละ 70 ของประชากรในพื้นที่เคยจัดงาน ส่วนประชากรร้อยละ 30 ของประชากรในพื้นที่ยังไม่เคยจัดงานฌาปนกิจ

ในเขตพื้นที่ชานเมืองอันได้แก่วัดแสนสุขซึ่งอยู่ในเขตชุมชน พบว่าประชากรในพื้นที่มีความต้องการจัดงานฌาปนกิจที่วัดแสนสุข โดยประชากรอัตราส่วนร้อยละ 60 ของประชากรในพื้นที่เคยจัดงาน ส่วนประชากรร้อยละ 40 ของประชากรในพื้นที่ยังไม่เคยจัดงานฌาปนกิจ

ส่วนวัดทิพพาวาสซึ่งอยู่ในเขตชานเมือง - พบว่าประชากรในพื้นที่มีความต้องการจัดงานฌาปนกิจที่วัดทิพพาวาส โดยประชากรอัตราส่วนร้อยละ 30 ของประชากรในพื้นที่เคยจัดงาน ส่วนประชากรร้อยละ 70 ของประชากรในพื้นที่ยังไม่เคยจัดงานฌาปนกิจ

จากการศึกษา การเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมฌาปนกิจของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อพักอาศัยของวัดหลวงและวัดราษฎร์ พบว่าหากจำเป็นต้องจัดงานฌาปนกิจสำหรับครอบครัวของประชากรในพื้นที่ก็จะจัดที่วัดเจ้าของพื้นที่ธรณีสงฆ์ เนื่องจากอยู่ใกล้และสะดวกในการเดินทาง

ตารางที่ 5.15 แสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมฌาปนกิจของประชาชนในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อการพาณิชย์ของวัดหลวงและวัดราษฎร์

เขตพื้นที่	สถานะวัด	วัด	เคยจัด		ไม่เคยจัด		รวม	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่ชั้นใน	วัดหลวง	สระเกศ	9	64.29	5	35.71	10	100
	วัดราษฎร์	พลับพลาชัย	6	60	4	40	10	100
พื้นที่ต่อเมือง	วัดหลวง	พระศรีมหาธาตุ	3	30	7	70	10	100
	วัดราษฎร์	พระไกรสิทธิ์	3	30	7	70	10	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

จากตาราง 5.15 แสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมฌาปนกิจของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อการพาณิชย์ของวัดหลวง ในเขตพื้นที่เมืองชั้นในอันได้แก่วัดสระเกศ พบว่าประชากรในพื้นที่มีความต้องการจัดงานฌาปนกิจที่วัดสระเกศ โดยประชากรอัตราส่วนร้อยละ 64.29 ของประชากรในพื้นที่เคยจัดงาน ส่วนประชากรร้อยละ 35.71 ของประชากรในพื้นที่ยังไม่เคยจัดงานฌาปนกิจ

ในเขตพื้นที่ต่อเมืองอันได้แก่วัดพระศรีมหาธาตุ พบว่าประชากรในพื้นที่มีความต้องการจัดงานฌาปนกิจที่วัดพระศรีมหาธาตุ โดยประชากรอัตราส่วนร้อยละ 30 ของประชากรในพื้นที่เคยจัดงาน ส่วนประชากรร้อยละ 70 ของประชากรในพื้นที่ยังไม่เคยจัดงานฌาปนกิจ

ในส่วนของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อการพาณิชย์ของวัดราษฎร์ ในเขตพื้นที่เมืองชั้นในอันได้แก่วัดพลับพลาชัย พบว่าประชากรในพื้นที่มีความต้องการจัดงานฌาปนกิจที่วัดพลับพลาชัย โดยประชากรอัตราส่วนร้อยละ 60 ของประชากรในพื้นที่เคยจัดงาน ส่วนประชากรร้อยละ 40 ของประชากรในพื้นที่ยังไม่เคยจัดงานฌาปนกิจ

ในเขตพื้นที่ต่อเมืองอันได้แก่วัดพระไกรสิทธิ์ พบว่าประชากรในพื้นที่ที่มีความต้องการจัดงานฌาปนกิจที่วัดพระไกรสิทธิ์ โดยประชากรอัตราส่วนร้อยละ 30 ของประชากรในพื้นที่เคยจัดงาน ส่วนประชากรร้อยละ 70 ของประชากรในพื้นที่ยังไม่เคยจัดงานฌาปนกิจ

จากการศึกษา การเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมฌาปนกิจของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อการพาณิชย์ของวัดหลวงและวัดราชบุรี พบว่าหากจำเป็นต้องจัดงานฌาปนกิจสำหรับครอบครัวของประชากรในพื้นที่ก็จะจัดที่วัดเจ้าของพื้นที่ธรณีสงฆ์ เนื่องจากอยู่ใกล้และสะดวกในการเดินทางเช่นเดียวกับพื้นที่ธรณีสงฆ์ประเภทเพื่อพักอาศัย

2) กิจกรรมด้านการศึกษา เป็นกิจกรรมสังคมสงเคราะห์อีกประเภทที่ตั้งอยู่ในพื้นที่วัด โดยมีหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ กรมสามัญศึกษา หรือกรุงเทพมหานคร เป็นผู้บริหาร

จากการศึกษาพบว่า ประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์ประเภทที่พักอาศัยจะเข้าศึกษากับสถานที่ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่วัด เนื่องจากค่าเล่าเรียนถูก เสียค่าใช้จ่ายน้อย ยกเว้น วัดปทุมวนาราม เนื่องจากจะมีโรงเรียนของเอกชนตั้งอยู่ในพื้นที่ธรณีสงฆ์มาแต่เดิม โดยเก็บค่าเล่าเรียนถูก แต่ปัจจุบันได้เลิกกิจการแล้ว สำหรับประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์ประเภทพาณิชยกรรม พบว่าไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษากับสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่วัด เนื่องจากประชากรในพื้นที่มีฐานะดี จึงมักจะสนับสนุนให้เข้าศึกษาในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ยกเว้น วัดพระไกรสิทธิ์ที่ไม่มีโรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่วัด และโรงเรียนวัดพลับพลาชัยซึ่งมีชื่อเสียงได้รับการยอมรับ

ตารางที่ 5.16 แสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษาของประชาชนในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อพักอาศัยของ
วัดหลวงและวัดราชบุรี

เขตพื้นที่	สถานะวัด	วัด	เรียน		ไม่เรียน		รวม	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่ชั้นใน	วัดหลวง	ปทุมวนาราม	1	10	9	90	10	100
		วัดราชบุรี	หัวลำโพง	8	80	2	20	10
พื้นที่ต่อเมือง	วัดหลวง	รัชฎาธิษฐาน	8	80	2	20	10	100
		วัดราชบุรี	ใหม่เทพพล	-	-	-	-	-
พื้นที่ชานเมือง	วัดหลวง	-	-	-	-	-	-	-
		วัดราชบุรี	แสนสุข	5	50	5	50	10
		ทิพพาวาส	9	90	1	10	10	100

ที่มา : จากแบบสอบถาม

จากตาราง 5.16 แสดงการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษาของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อพักอาศัยของวัดหลวง ในเขตพื้นที่เมืองชั้นในอันได้แก่วัดปฐมวนาราม พบว่ามีประชากรอัตราส่วนร้อยละ 10 ของประชากรในพื้นที่ที่เคยเข้าเรียนที่โรงเรียนวัดปฐมวนาราม ส่วนประชากรร้อยละ 90 ไม่เคยเข้าเรียนที่โรงเรียนวัดปฐมวนาราม โดยประชากรกลุ่มนี้จะเข้าเรียนในโรงเรียนศิริเพ็ญหรือโรงเรียนศิริกุลซึ่งเป็นโรงเรียนราษฎร์ตั้งอยู่ภายในชุมชน ปัจจุบันโรงเรียนศิริเพ็ญได้เลิกกิจการและโรงเรียนศิริกุลได้ย้ายไปอยู่บริเวณใกล้เคียงกับวัดเทพลีลา

ในเขตพื้นที่ต่อเมืองอันได้แก่วัดรัษฎาธิษฐาน พบว่าประชากรอัตราส่วนร้อยละ 80 ของประชากรในพื้นที่ที่เคยเข้าเรียนที่โรงเรียนวัดรัษฎาธิษฐาน ส่วนประชากรร้อยละ 20 ของประชากรในพื้นที่ไม่เคยเข้าเรียนที่โรงเรียนวัดรัษฎาธิษฐาน

ในส่วนของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อพักอาศัยของวัดราษฎร์ ในเขตพื้นที่เมืองชั้นในอันได้แก่วัดหัวลำโพง พบว่ามีประชากรอัตราส่วนร้อยละ 80 ของประชากรในพื้นที่ที่เคยเข้าเรียนที่โรงเรียนวัดหัวลำโพงหรือโรงเรียนพุทธจักรวิทยา ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่วัด ส่วนประชากรร้อยละ 20 ไม่เคยเข้าเรียนที่โรงเรียนทั้งสองแห่งในเขตพื้นที่ต่อเมืองอันได้แก่วัดใหม่เทพพล เนื่องจากวัดใหม่เทพพลไม่มีโรงเรียนในพื้นที่วัดประชากรในพื้นที่จะไปเรียนที่โรงเรียนในบริเวณใกล้เคียงได้แก่โรงเรียนโพธิสารพิทยากรหรือโรงเรียนวัดรัษฎาธิษฐาน และโรงเรียนอื่นๆ

ในเขตพื้นที่ชานเมืองอันได้แก่วัดแสนสุขซึ่งตั้งอยู่ในเขตชุมชน พบว่าประชากรอัตราส่วนร้อยละ 50 ของประชากรในพื้นที่ที่เคยเข้าเรียนที่โรงเรียนวัดแสนสุข ส่วนประชากรอีกร้อยละ 50 ของประชากรในพื้นที่ไม่เคยเข้าเรียนที่โรงเรียนวัดแสนสุข แต่จะเข้าเรียนที่โรงเรียนอื่นในบริเวณใกล้เคียง

ส่วนวัดเทพาวาสซึ่งตั้งอยู่ในเขตชานเมือง พบว่าประชากรอัตราส่วนร้อยละ 90 ของประชากรในพื้นที่ที่เคยเข้าเรียนที่โรงเรียนวัดเทพาวาส เนื่องจากอยู่ใกล้กับที่พักและไม่มีโรงเรียนอื่นตั้งอยู่ในบริเวณดังกล่าว ส่วนประชากรอีกร้อยละ 10 ของประชากรในพื้นที่ไม่เคยเข้าเรียนที่โรงเรียนวัดเทพาวาส เนื่องจากเพียงย้ายเข้ามาอยู่ในพื้นที่

จากการศึกษา การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษาของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อพักอาศัยของวัดหลวงและวัดราษฎร์ พบว่าส่วนใหญ่ของครอบครัวของประชากรในพื้นที่จะให้บุตรหลานเข้าศึกษาโรงเรียนที่ตั้งในเขตพื้นที่วัด ยกเว้นในกรณีที่ไม่มีโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่วัด หรือไม่มีประชากรที่อยู่ในเกณฑ์ศึกษา นอกจากนี้กรณีที่มีโรงเรียนอยู่ในบริเวณใกล้เคียงก็มีส่วนในการตัดสินใจที่จะศึกษาที่โรงเรียนอื่น

ตารางที่ 5.17 แสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษาของประชาชนในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อการพาณิชย์
ของวัดหลวงและวัดราชฎ์

เขตพื้นที่	สถานะวัด	วัด	เรียน		ไม่เรียน		รวม	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่ชั้นใน	วัดหลวง	สระเกศ	6	42.86	8	57.14	10	100
	วัดราชฎ์	พลับพลาชัย	9	90	1	10	10	100
พื้นที่ต่อเมือง	วัดหลวง	พระศรีมหาธาตุ	3	30	7	70	10	100
	วัดราชฎ์	พระไกรสีห์	-	-	-	-	-	-

ที่มา : จากแบบสอบถาม

จากตาราง 5.17 แสดงการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษาของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อการพาณิชย์ของวัดหลวง ในเขตพื้นที่เมืองชั้นในอันได้แก่วัดสระเกศ พบว่ามีประชากรอัตราส่วนร้อยละ 42.86 ของประชากรในพื้นที่เคยเข้าเรียนที่โรงเรียนวัดสระเกศซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่วัด ส่วนประชากรร้อยละ 57.14 ไม่เคยเข้าเรียนที่โรงเรียนวัดสระเกศ เนื่องจากมีโรงเรียนอื่นๆ ตั้งอยู่ใกล้เคียงกับโรงเรียนวัดสระเกศ และประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์มีฐานะดี จึงมักจะสนับสนุนให้เข้าเรียนที่โรงเรียนที่มีชื่อเสียง

ในเขตพื้นที่ต่อเมืองอันได้แก่วัดพระศรีมหาธาตุ พบว่าประชากรอัตราส่วนร้อยละ 30 ของประชากรในพื้นที่เคยเข้าเรียนที่โรงเรียนวัดพระศรีมหาธาตุ ส่วนประชากรอีกร้อยละ 70 ของประชากรในพื้นที่ไม่เคยเข้าเรียนที่โรงเรียนวัดพระศรีมหาธาตุ

ในส่วนของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อการพาณิชย์ของวัดราชฎ์ ในเขตพื้นที่เมืองชั้นในอันได้แก่วัดพลับพลาชัย พบว่ามีประชากรอัตราส่วนร้อยละ 90 ของประชากรในพื้นที่เคยเข้าเรียนที่โรงเรียนวัดพลับพลาชัยซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่วัด ส่วนประชากรร้อยละ 10 ไม่สามารถเข้าเรียนที่โรงเรียนวัดพลับพลาชัยได้ เนื่องจากสามารถรับนักเรียนได้จำนวนจำกัด

ในเขตพื้นที่ต่อเมืองอันได้แก่พระไกรสีห์ เนื่องจากวัดพระไกรสีห์ไม่มีโรงเรียนในพื้นที่วัด ประชากรในพื้นที่จะไปเรียนที่โรงเรียนในบริเวณใกล้เคียงได้แก่ โรงเรียนวัดเทพศิลาหรือโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงหรือโรงเรียนอื่นๆ ในบริเวณใกล้เคียง นอกจากนี้การใช้ประโยชน์จากบริการประเภทอื่นของวัด โดยการให้พื้นที่วัดเป็นที่จอดรถพบว่าประชากรที่อยู่ในพื้นที่ธรณีสงฆ์เพื่อการพาณิชย์จะใช้พื้นที่ของวัดเป็นที่จอดรถ เนื่องจากพื้นที่พาณิชย์กรรมมีความต้องการใช้พื้นที่สูงจึงมีพื้นที่ว่างน้อย ได้แก่วัดพลับพลาชัย และวัดที่มีรายได้จากการจัดเก็บค่าตอบแทนจากการจอดรถ ได้แก่วัดพลับพลาชัย วัดหัวลำโพง วัดปทุมวนาราม

จากการศึกษา การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษาของประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์ เพื่อการพาณิชย์ของวัดหลวงและวัดราชบุรี พบว่าส่วนใหญ่ของครอบครัวของประชากรในพื้นที่จะไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษาโรงเรียนที่ตั้งในเขตพื้นที่วัด แต่จะให้ศึกษาโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเป็นส่วนมากเนื่องจากมีความสามารถในการเดินทางและเสียค่าใช้จ่าย ยกเว้นในกรณีที่โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่วัดมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ เช่น โรงเรียนวัดพลับพลายชัย เป็นต้น

จากการศึกษา พบว่าประชากรในพื้นที่ธรณีสงฆ์ยังคงมีความผูกพันกับวัดเจ้าของพื้นที่ธรณีสงฆ์ทั้งจากความผูกพันที่มีต่อวัดเจ้าของพื้นที่ธรณีสงฆ์ และตัวบุคคล ได้แก่ พระสงฆ์ โดยเฉพาะเจ้าอาวาสในฐานะตัวแทนของวัดก็มีส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับวัดด้วยเช่นกัน นอกเหนือจากกิจกรรมประเพณีทางศาสนาที่ประชากรในชุมชนจะมีส่วนร่วมเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าวแล้ว ประชากรในชุมชนยังมีส่วนใช้พื้นที่วัดเพื่อกิจกรรมประเภทอื่น นอกเหนือกิจกรรมทางศาสนาอีก เช่น โรงเรียน การใช้ลานวัดเป็นพื้นที่จอดรถ หรือเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น แต่เนื่องจากการขาดกิจกรรมทางสันตนาการจึงทำให้วัดกับประชากรขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสันตนาการ

5.2 ความสัมพันธ์จากการใช้พื้นที่ธรณีสงฆ์ต่อชุมชน

นอกจากความสัมพันธ์จากการใช้ที่ธรณีสงฆ์ที่มีต่อบทบาทของวัดแล้ว ความสัมพันธ์จากการใช้พื้นที่ธรณีสงฆ์ต่อชุมชน เป็นความสัมพันธ์จากการใช้ที่ธรณีสงฆ์ที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน โดยสามารถแบ่งได้ดังนี้

ก. ทางตรง ได้แก่ การใช้ที่ธรณีสงฆ์ประเภทพาณิชย์กรรม ซึ่งจะตอบสนองความต้องการของชุมชน เช่น การใช้ที่ธรณีสงฆ์ประเภทพาณิชย์กรรมของวัดพระศรีมหาธาตุ ที่ให้บริการชุมชนในย่านพักอาศัยที่อยู่โดยรอบ

ข. ทางอ้อม ได้แก่ การใช้ที่ธรณีสงฆ์ประเภทพักอาศัย เป็นที่พักของแรงงานให้แก่แรงงานที่อยู่โดยรอบพื้นที่ธรณีสงฆ์ เช่น วัดปทุมวนาราม เป็นต้น

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงบทบาทจากการใช้พื้นที่ธรณีสงฆ์ข้างต้น พบว่าพื้นที่ธรณีสงฆ์มีบทบาทต่อชุมชนทั้งในพื้นที่และชุมชนโดยรอบพื้นที่ธรณีสงฆ์ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม

5.3 ความสัมพันธ์จากการใช้ที่ดินสงฆ์ต่อพื้นที่เมือง

ความสัมพันธ์จากการใช้ที่ดินสงฆ์ต่อพื้นที่เมือง สามารถแบ่งตามประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ก. การใช้ที่ดินสงฆ์ประเภทเพื่อการพักอาศัย จะมีการใช้ที่ดินสงฆ์ประเภทนี้ปรากฏทั้งในเขตพื้นที่เมืองชั้นใน พื้นที่ต่อเมือง และพื้นที่ชานเมือง โดยการใช้ที่ดินสงฆ์ประเภทพักอาศัยในเขตพื้นที่เมืองชั้นในซึ่งมีการใช้ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรมเป็นส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นชุมชนแออัด ทั้งนี้เนื่องจากประชากรในพื้นที่จะเป็นกลุ่มของผู้มีรายได้น้อย และประกอบอาชีพรับจ้างอยู่ในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง เนื่องจากพื้นที่ที่มีจำกัด ทำให้เกิดแหล่งเสื่อมโทรม ส่วนในเขตพื้นที่ต่อเมือง และพื้นที่ชานเมือง ที่มีการใช้ที่ดินประเภทพักอาศัยและเกษตรกรรม ลักษณะที่พักอาศัยจะเป็นสัดส่วน และมีการจัดการที่ดินสงฆ์ของวัด เนื่องจากพื้นที่มีขนาดใหญ่

ข. การใช้ที่ดินสงฆ์ประเภทเพื่อการพาณิชย์ จะมีการใช้ที่ดินสงฆ์ประเภทนี้ปรากฏในเขตพื้นที่เมืองชั้นใน และเขตพื้นที่ต่อเมือง ทั้งนี้เนื่องจากในเขตพื้นที่เมืองชั้นในจะมีการใช้ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรมซึ่งเป็นการใช้ที่ดินประเภทเดียวกัน ส่วนในเขตพื้นที่ต่อเมืองจะมีการใช้ที่ดินประเภทพักอาศัยเป็นส่วนใหญ่ โดยมีการใช้ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชากรในพื้นที่ ส่วนเขตพื้นที่ชานเมืองไม่ปรากฏการใช้ที่ดินสงฆ์ประเภทพาณิชย์กรรม เนื่องจากในเขตพื้นที่ชานเมืองไม่ปรากฏการใช้ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรมและการใช้ที่ดินประเภทพักอาศัยก็มีกระจายในเขตพื้นที่อย่างเล็กน้อย ประชากรที่มีการใช้ที่ดินสงฆ์ประเภทนี้จะเป็นกลุ่มของผู้มีรายได้ดี มีฐานะเป็นเจ้าของกิจการ

จากความสัมพันธ์จากการใช้ที่ดินสงฆ์ต่อพื้นที่เมือง พบว่าการใช้พื้นที่ที่ดินสงฆ์มีความสัมพันธ์กับการใช้ที่ดินของเมือง โดยมีลักษณะที่ขึ้นกับการใช้ที่ดินของเมือง

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงศักยภาพของพื้นที่ที่ดินสงฆ์ข้างต้น พบว่าพื้นที่ที่ดินสงฆ์มีศักยภาพในการนำพื้นที่ที่ดินสงฆ์ไปจัดประโยชน์ทั้งเพื่อสังคมสงเคราะห์อันได้แก่เพื่อพักอาศัยและเพื่อธุรกิจ หรือเพื่อการพาณิชย์ โดยประเภทการจัดประโยชน์จะขึ้นอยู่กับศักยภาพทางด้านกายภาพของพื้นที่ที่ดินสงฆ์ โดยศักยภาพของพื้นที่ที่ดินสงฆ์นี้จะนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดการใช้พื้นที่ที่ดินสงฆ์ต่อไป